

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5; poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 39

Maribor, torek, dne 10. maja 1938

Leto XIII

Načela in taktika

Proti breznačajnemu ali konjunkturi-stičnemu taktiziranju

Nesrečni besedi načela in taktika se v javnem življenju rabita prav često. Časih zmiselno, časih pa tudi tako nezmiselno, kakor bi te kdo udaril s pole-nom po glavi. Oba izraza sta prešla v splošno rabo ter sta obenem izgubila jasnost. Rabita se pogostoma prav smešno. Le prevečkrat utemeljuje kdo svojo navadno trmo z načelom ali načelnostjo taktike, čeprav nima prav nič opraviti z vprašanjem, o katerem se govori ali razpravlja.

Načelo v pravem pomenu besede znači vendar nekaj več, nekaj pozitivnega. Znači zvestobo do neke ideje, ideologije, programa ali problema. Kdor se hoče po načelih ravhati ali jih zastopati, ne sme ničesar ukreniti ali delati, kar bi jim škodovalo ali oviralo razvoj v njih pravcu. Tak človek, ki ostaja dosleden v svojem spoznanju, je načelen, ščiti svoja načela. Tak človek je principijelen, pravimo navadno.

Načela sama, če jih zapiramo v kamnice svojih možganov, pa še nikakor niso vse. Če dremamo v možganih ali, če jih odlagamo na papir, še niso postala življenja, še ne prerajajo človeka. Za vsako idejo, za vsak problem je treba življenja, delovanja in boja. Brez boja ne zmagujejo niti zdrava načela in problemi, ker je vse to le produkt življenjskega boja, ki se vrši v naravi ali stvarstvu.

Tu prihajamo na drugo vprašanje. Na vprašanje boja za ideje in probleme, ki so najtesneje povezani z razvojem. Izločitev iz boja pomeni smrt. To je naravni zakon. Zato pač vztrajamo vsi, ki hočemo živeti, na boju za uredničenje svojih velikih idealov.

Zopet pa ni vseeno kako vodimo ta boj. Način boja za načela pa imenujemo taktiko. Od načina boja za ideale ali probleme je le preveč odvisno, kako zmagujejo naša načela. Dobra ali slaba taktika lahko pospešuje ali pa tudi poslabšuje razvoj v našem pravcu. Vsekakor je pa boljša tudi najslabša taktika, kakor spanje. Naš socialistični voditelj Avgust Bebel je rekel na socialističnem kongresu, da lahko menjamo svojo taktiko štiriindvajsetkrat na dan, če razmere to zahtevajo in koristi našim načelom.

Ne smemo pa misliti, da je taktika prazna stvar. Tega ne misli niti gornji izrek.

Taktika je jako važno vprašanje v javnem življenju sploh, še bolj pa v našem gibanju. Pri določevanju svoje taktike se moramo vedno vprašati dvoje: prvič, ali bo naša taktika družila in koristila propagandi za naša načela in drugič, ali morda ne bo škodovala, če popuščamo od svojih načel? Vse, kar izpodkopava naša načela je slabo, vse, kar družijo ljudi, načela krepi in širi je koristno, čeprav nekoliko po ovin-kih. To se pravi z drugimi besedami, da se ideje in problemi ne smejo nikdar ponižati, marveč le braniti in kre-piti svoje pozicije z udejstvovanjem, kjerkoli je mogoče.

Taktike imamo torej v glavnem dve vrsti. Načelno taktiko, ki pretehta vse okoliščine in ravna tako, da družijo, podpira in koristi ideji ali problemu neodvisno od tujih vplivov. Načelna taktika se imenuje, ker ščiti svetost načel ali principov. Druga taktika pa je nedo-sledna, neznačajna ali konjunkturi-stična. Ta ima pa veliko zlo, da popušča v načelih, se prodaja proti koncesijam in s tem razkrajja ideje in probleme, ki bi sicer ob doslednosti, propagandi zanje

Za odločen nastop demokraciji

Ameriški vojni minister svari diktature

Vojni minister Zedinjenih držav Se-verne Amerike Woodring je te dni de-jal na zborovanju ameriških trgovinskih zbornic:

»Neprestano izzivanje diktatur bi ne-kega dne utegnilo pritorati demokra-tične države, da se spuste v vojno in na to možnost morajo biti Združene dr-žave pripravljene. Trenutno so demo-kрати zelo miroljubno razpoloženi. Ako pa se jih bo sililo v skrajnost, se jih u-

tegne polastiti ogorčenje, kar bi zelo otežkočilo možnost, da se ohrani mir. Neobhodno potrebno je, da prestane iz-zivanje, predno se dogodki razvijejo tako, da jih ne bo mogoče več kontro-lirati. Nisem eden izmed tistih, ki bi verovali, da obstoja neposredna vojna nevarnost, ali da vojni ni mogoče iz-begniti. Napetost v Evropi je v zadnjih dveh tednih popustila. Vendar bi slabo izpolnili svojo dolžnost, ako ne bi spri-

čo svetovnega položaja računali z vsemi možnostmi.

Ob koncu je dejal Woodring, da so bila italijanska osvojitve Abesinije, zo-petna oborožitev Nemčije in utrditev Porenja, posledica uspeha, ki ga je Ja-ponska dosegla, ko je nasilno odtrgala Mandžurijo od Kitajske in proglasila to ozemlje za samostojno državo Mandžu-kuo.

40 milijard zasluži 200 francoskih familij na račun naroda in države

Taki so francoski kapitalisti

O Franciji vemo iz poročil »Sloven-ca«, da jo je ljudska fronta spravila na rob propada.

Poglejmo si dejstva, o katerih je zad-nje čase, seveda skrito, med vrsticami, poročal sam »Slovenec«:

Francoski kapitalisti so izvozili iz Francije 136 milijard frankov v ino-zemstvo, deloma v zlatu, deloma v pa-pirju. Papirnate franke so zamenjali za tuj denar. Recimo, da so pri zamenjavi plačali za en angleški funt 135 frankov.

Pojav velikih količin papirnatih frankov na tujih borzah je, poleg drugih okoliščin, povzročil, da je kurz franka padel in sicer tako, da stane en funt sterling sedaj 179 frankov.

Ako francoski kapitalist sedaj prine-se svoj denar, zlatu ali angleške funte nazaj v Francijo, bo pri zamenjavi ene-ga samega funta profitiral 44 francoskih frankov, t. j. razliko med prvotno in sedanjo vrednostjo franka.

Francoska narodna banka, ki je ka-kor znano, v posesti 200 bogatih familij, pa bo vsled zadnjega razvrednotenja franka zaslužila samo — 40 milijard

frankov, in to na ta način, ker ji bo tre-ba šteti pri zamenjavi enega franka za zlato, manj zlata, kot pred razvrednote-njem.

Razvrednotenje franka bo seveda plačal francoski delavec, kmet in mali vložnik. Kajti cene so poskočile vsled razvrednotenja, mezde pa ne bodo tako hitro. Tudi denar, ki so ga zaupali mali vložniki bankam, je izgubil na realni vrednosti, t. j. za enako množino fran-kov bo dobil vložnik manj življenjskih potrebščin, kot pa bi jih bil dobil, ko je pred leti vložil svoj denar. Niti naj-manje škode pa ne utrpe tisti, ki so ta denar malih vložnikov iz bank odnesli v inozemstvo, ga najprvo pretvorili v tuj denar in sedaj zopet zamenjali za franke.

Menda lahko vsak človek s količkej zdravim razumom sam ugane, kdo je spravil Francijo na rob propada. Ker se je s. Blum boril proti temu, da bi 200 familij z razvrednotenjem franka služilo milijarde, ga »Slovenec« psuje in grdi.

Japonska protiofenziva zlomljena

Kitajci napredujejo.

Na osrednjem bojišču v pokrajini Šantung, ob cesarskem kanalu, na črti Tajerčvang—Tajčan, t. j. na fronti dolgi okoli 120 km, so Kitajci potisnili Japon-ce za novih dvajset kilometrov proti vzhodu, v smeri proti morju.

Izgube Japoncev pri mestu Tajčan, ki je dvakrat menjalo posest, znašajo 4000 mrtvih.

Peiping in Nanking ogrožena.

Mesti Peiping in Nanking ogrožajo deli kitajske armade, ki operirajo Ja-poncem za hrbtom.

Japonci so radi tega metali na vasi v okolici Peipinga bombe iz letal in po-bili na stotine nedolžnih ljudi, dasi se te vasi nahajajo že pod japonsko obla-stjo.

Nemčija in Kitajci.

Tudi Kitajci napredujejo. Japonci so ugotovili, da so med svetovalci pro-stozidarskega generala Čangkajška tudi nemški častniki. Radi tega je japo-nski poslanik protestiral v Berlinu. Do-bil pa je odgovor, da je Nemčija vezana z Japonsko samo s protikomunističnim paktom, t. j. proti Rusiji.

Mala zveza in Madžarska

Madžarska zahteva isto kot Henlein v ČSR.

Madžarska je zahtevala od držav Male zveze, da se madžarski manjšini v teh državah priznajo iste pravice, kot jih zahtevajo Henleinovci v ČSR.

O Madžarski je razpravljala konfe-rencia Male zveze v Sinaji. To potrjuje ne samo uradno poročilo o poteku konfe-rence, ampak tudi dejstvo, da je prišel ob zasedanju konference v Sinaji tja tudi madžarski poslanik iz Bukarešte.

Nova zmaga delavske stranke

Angleško ljudstvo proti politiki vlade.

Pri ponovni volitvi v Lichfieldu, v predmestju velikega mesta Birming-hama, je bil pri volitvi izvoljen kandi-dat delavske stranke Poole z 23.586 glasovi proti kandidatu vlade, ki je pre-jel 22.760 glasov. Ta okraj je bil doslej v rokah vlade.

Volilni izid smatrajo kot značilen za razpoloženje ljudstva napram vladini politiki; pri volitvah v Lichfieldu je delavska stranka dobila 23.586 glasov, kar je za njo rekord.

»Cankarjeva družba« je delavska kulturna ustanova, na katero je lah-ko ponosen ves slovenski delavski razred.

Posredovanje Anglije in Francije v Pragi in Berlinu

Čehoslovaška naj ugotovi zahtevam sudetskih nacistov le v kolikor je to združljivo z njeno državno neodvisnostjo

Kakor znano, obstoji med Čehoslo-vaško in Nemčijo napeto razmerje radi sudetskih Nemcev, ki se jih je oprijela rajhovska nacistična propaganda in si

V Čehoslovaški so Nemci svobodni, da lahko govore in delajo kar hočejo, tako širokogrudna je čehoslovaška de-mokracija. Seveda pa ne more dopu-stiti, da bi kdo grozil z odeepitvijo, ali da bi se tuja sila vmešavala v čehoslo-vaške zadeve, kakor se to v Berlinu namerava.

in živem boju lahko sijajno uspevali in objemali vedno več ljudi.

To sta dve silno važni vprašanji v vsakem gibanju. Načela in taktika sta dva neločljiva pojma. Vsak zase ne po-menita nič. Vsako gibanje mora imeti načela in taktiko pa, da uravnava vse kaj ho-če, taktiko pa, da uravnava vse kaj ho-če, zanje koristno. Če ni enega ali druge-ga, je vse skupaj le diletantizem par prismojenih glav oziroma nesposobnih ljudi.

To smo hoteli povedati, ker vemo, da brez življenja ni boja in pravice, ni napredka, ni zdravega razvoja.

Naj si zapomnijo to vsi in mi!

Vendar pa sta Anglija in Francija, ki sta sedaj gospodarsko in vojaško veza-ni, sklenili, da posredujeja radi sudet-skih Nemcev tako v Pragi, kot v Ber-linu, da bi se odstranila najhujša trenja.

Čehoslovaški socialno demokratični senator Dunder

V to svrhu sta dne 6. t. m. interveni-rala angleški poslanik G. C. Newton in francoski poslanik De Lacroix pri čehoslovaškem zunanjem ministru dr. Emilu Krofti in nasvetovala čim ugodnejšo re-šitev vprašanja sudetskih Nemcev, ven-dar v okviru suverenosti republike.

V Berlinu pa sta obe državi prav ta-ko posredovali, taktično in se jima

Boje se vmešanja Amerike v Španiji

Boji na raznih frontnih odsekih

Iz Zedinjenih držav Severne Amerike prihaja vest, da namerava vlada preklicati prepoved izvoza orožja v zvezi s špansko državljansko vojno, ker so odločilni politiki prišli do prepričanja, da ameriška demokracija ne more gledati, da bi sile fašističnih diktatur še nadalje strahovale svet.

V vezi s tem se omenja tudi izjava španske vlade oz. predsednika vlade dr. Negrina, ki je dal svetovni javnosti ponovno zagotovilo, da bo Španija po končani vojni demokratična država. — Ta izjava je baje odločilno vplivala na ameriško javnost.

Ako bi bilo res, kar poročajo iz Amerike, bi to seveda pomenilo za republikansko Španijo odločilen preokret v njeno korist.

Med tem pa so iz Amerike že tudi prišle vesti, da o kakšnem razveljavljenju prepovedi izvoza orožja, ne more

biti govora.

Le zadnji govor ameriškega vojnega ministra da misliti, da bi na prvotni vesti utegnulo biti pa vendarle kaj resnice.

Pač pa mehiška vlada slej kot prej podpira republikansko Španijo.

Na bojiščih brez posebnih izprememb

Na španskih bojiščih položaj ni bistveno izpremenjen.

Dasi nacistični vladi prijazni listi vsak dan pišejo o pričetku nove velike nacistične ofenzive, jih dogodki vsak dan znova dementirajo.

Boji se vrše med Teruelom in Montalbanom, pri Aliagi in pa južno od Morlelle proti morju. Po zadnjih poročilih nacističnih listov o bojih pri Alcalá de Chisvert ob morski obali, bi človek sklepal, da frankovci prodirajo — nazaj

proti Vinarozu, t. j. kraju, ki so ga zavzeli, ko so prodrli do morja.

Preko 5000 padlih Italijanov

Italijansko vojno ministrstvo objavlja, da je doslej padlo v Španiji 5041 italijanskih vojakov, ne vstevši umrle vsled bolezni in pa ranjence, ki so umrli v bolnicah.

Španska vlada za Društvo narodov

Te dni se sestane skupščina Društva narodov v Ženevi. Obravnavala bo pritožbo španske republikanske vlade glede politike »nevmešavanja«, ki onemogoča republikanski vladi dovoz orožja, dočim ga nacisti lahko uvažajo. Da bi to pritožbo izpodbila, trdi vlada v Burgosu, da je iz Katalonije prišlo zadnje dni 43 velikih pošilk orožja iz Francije v Barcelono.

Prvi maj v Ženevi

Ženeva, 4. maja 1938.

Prvi maj so v Ženevi, v mestu, kjer je sedež Društva narodov in Mednarodnega urada dela, praznovali zelo slovesno. Slovesnostni spreved je šel skozi mesto v šesterostopih, v njem so nosili 57 rdečih zastav. Po ulicah, kjer je šel spreved, je bil vsakršen promet ustavljen. Velike skupine šolarjev so se vozile na velikih, rdeče okrašenih avtomobilih. Deca je imela rdeče zastave v rokah, s katerimi je pozdravljala velike množice gledalcev in pri tem prepevala delavske pesmi. V sprevedu je bilo mnogo skupin učiteljev, zdravnikov, profesorjev in drugih inteligentnih poklicev, ki se ne sramujejo svoje razredne pripadnosti. *Prvi maj*

Letos poteče 75 let od ustanovitve Državne hipotekarne banke v Beogradu. V poročilu banke čitamo med drugim tudi, da je banka dobila l. 1927. zadnje posojilo v Ameriki in da od tedaj ni mogoče nobeno mednarodno posojilo več. Zato pa mora banka sedaj zbirati lastna sredstva, ako hoče vršiti svojo važno vlogo, ki ji pripada v državnem gospodarstvu. *Prvi maj*

Trboveljska premožkopna družba — 8% dividende (obresti) na delnico. Bilanca TPD je zaključila zopet z znatnim dobičkom. Delničarji bodo dobili za lansko leto 8% dividendo (l. 1936. je znašala 6,5%).

Splošna stavbena družba v Mariboru je zaključila l. 1937. z dobičkom 275.000 Din in bo izplačala 5 odst. dividendo.

Bodoča konferenca male antante bo avgusta meseca t. l. na Bledu.

Velike pomorske vaje italijanskega vojnega brodnjstva v neapeljskem zalivu so se vršile 6. t. m. v navzočnosti Mussolinija, Hitlerja in italijanskega kralja. Časopisna poročila povedo, da je ta miroljubna prireditev, pri kateri je sodelovalo preko 200 bojnih enot, zadivila vse navzoče. Vaje so pa tudi stale ogromne milijone.

Prepoved peke belega kruha v tretjem rajhu. Iz Berlina poročajo, da bo vlada izdala odredbo o prepovedi peke belega kruha, iz razloga, ker sta beli kruh in meso škodljiva za ljudsko zdravje. — *Prvi maj*

Hitler življenjski konec odslovljenega rumunskega fašističnega ministrskega predsednika. Octavian Goga, vodja rumunskih krščanskih fašistov in prijatelj nemškega fašizma, ki je letos par tednov bil predsednik rumunske vlade, je dne 7. maja nenadoma umrl.

V Grčiji neprestana »komunistična« nevarnost. Na Grškem vlada diktatura in režim ima polne roke dela z razkrivanjem »nevarnih« zarot, ki obstoje največkrat v zaplembi par košev brošur pri protivnikih režima. Sedaj so radi sličnih dejanj zaprli par komunističnih pravkov, ki jih je obsodilo vojaško sodišče. — Obsojeni pa se bodo pritožili. — *Prvi maj*

1 kg zlata stane sedaj 40.118 francoskih frankov, pred razvrednotenjem je bilo treba šteti samo 37.222 frankov.

Največji francoski trgovinski parnik zgorel. V Le Havru je zgorel dne 6. maja največji francoski trgovinski parnik »Lafayette«. Parnik je bil dolg 176 m in 24 m širok. Požar je po nevarnosti zakrivil kurjač.

Češki pisatelj čestita „Delavski Politiki“

Odlični češki pisatelj, g. Karel Nový iz Prage, ki je bil lansko jesen skupaj s pesnikom Josipom Horo na literarnih večerih v Ljubljani in v Mariboru, je poslal našemu uredništvu sledeče pismo:

Praga, dne 7. maja 1938.

»Dragi prijatelji,

čitam v »Delavski Politiki«, da je začel Vaš list izhajati trikrat tedensko in ne morem drugače, kot da Vam vsem, najsi delate v redakciji ali upravi, odkritosrčno čestitam in Vam želim, da bi nadaljevali in dosegli dnevnik.

Zadnjič sem vsaj nekoliko spoznal, seve v majhnem delu, s čem vsem se morate boriti. Toda tudi to je zadostovalo, da sem se Vam približal z ljubeznijo, kakor vsem možatim ljudem.

Stiskam Vam roko in ostajam Vaš z odkritosrčnim pozdravom

Karel Nový.

Zelo nas veseli to priznanje češkega kulturnega delavca.

Uredništvo.

Doma in po svetu

Pridiga ni služba božja. Poluradno glasilo JRZ »Vreme« je poročalo o kazenski pravdi zaradi motenja vere, ki je tekla pred dalmatinskimi sodišči. Mizarski mojster Božo Kolendić je bil obtožen, ker je med cerkveno pridigo glasno ugovarjal proti izvajanjem pridigarja, ko se je po njegovem mnenju spustil na politično polje. Kolendić se je zagovarjal, da se je kot dober katoličan čutil užaljenega v svojem verskem prepričanju, ko je pridigar vmešal politiko v svojo pridigo. Apelacijsko sodišče je izdalo načelno odločbo, da se cerkvena pridiga ne more prištevati bogočastju, ki ga ima v mislih kazenski zakon in motenje pridige ni kaznivo kot motitev službe božje. Če se bo to sodno mnenje splošno uveljavilo, bo s tem preprečena marsikaka zloraba vere in bodo politični pridigarji morali bolj paziti na svoje besede.

Narodna skupščina se baje zopet sestane dne 16. ali 17. majnika t. l.

Konferenca škofov v Zagrebu. Dne 4. t. m. je zasedala konferenca jugoslovanskih katoliških škofov v Zagrebu. Te konference so važne tudi iz splošnih političnih razlogov, ker ima katoliška cerkev gotov vpliv na državno politiko in ker škofje v zaupnem krogu med seboj razpravljajo tudi o splošnih političnih vprašanjih. Na letošnji konferenci so razpravljali tudi o novem cerkvenem davku in o gotovih sporih med katoliškimi krogi v Jugoslaviji. Kakor se na zunaj zdi, da je katoliška cerkev enotna in disciplinirana, je vendarle res, da obstojajo med škofji glede katoliških organizacij in zlasti glede političnega udejstvovanja globoko segajoča nasprotstva, ki prihajajo tudi v javnosti do izraza. Zagrebška struja, ki izdaja »Hrvatsko Stražo« in ki jo baje podpira tudi zagrebški nadškof Stepinac, hoče ustanoviti, čeprav z ozirom na dr. Mačka to prikriva, svojo lastno klerikalno politično stranko. Sarajevska struja, ki ji načeluje nad-

škof Šarić, pa odločno odklanja ustanovitev posebne katoliške stranke. Z demokratičnega stališča ne moremo imeti ničesar proti temu, če se ustanovi samostojna klerikalna stranka. Zahtevamo pa, da velja za vse enako orožje in smo proti temu, da bi klerikalna stranka imela privilegije in prilike za zlorabo verskega čustvovanja.

Predstavnik židov v Jugoslaviji pri knezu namestniku. Predstavnik židov v Jugoslaviji dr. David Albalo je bil 5. maja sprejet v enourni avdijenci pri knezu namestniku, ki je izrazil iskrene simpatije za židovsko versko skupnost v Jugoslaviji, pri čem je bil tudi vprašan za svoje delo.

Minister socialne politike Dragiša Cvetković se je vrnil bolan iz Ženeve. Oslabljen je bil zaradi prehlada.

Predsednik turške vlade v Beogradu. Te dni pride v Beograd predsednik turške vlade Džemal Bejar.

Ljubljanski župan dr. Juro Adlešič potuje v Ameriko na tamkajšnje slavnosti v Clevelandu. Potuje s svojimi družinami.

Najvišje odlikovanje za Bat'jo. Jan Bat'ja je bil odlikovan od našega kralja z najvišjim redom Sv. Save I. stopnje, ki ga dobe samo najvišji diplomati. Njegov pomočnik Maksimović pa je dobil red »Jugoslovanske krone« III. stopnje.

Tajni laboratorij za izdelovanje morfija so odkrili v Domžalah pri gostilničarju Janušu. — Udeležena sta bila dva Tržačana. Oblast je odkrila laboratorij vsled neke eksplozije. — Morfij je mamilo. Slabiči, ki so obupali nad življenjem, si ga vbrizgavajo v žile, da imajo lepše sanje. Morfij seveda človeka nazadnje umori. Trgovina z morfijem je prepovedana, ker gre za navadno zastrupljenje in izkoriščanje nesrečnih ljudi.

Uredba o kolesnih platiščih. Ministrski svet je podaljšal rok za izmenjavo platišč na tovornih vozilih do 1. aprila 1939. Vse kolarje, kovače in prizadete druge obrtnike se strogo opozarja, da naj več ne izdelujejo voz z nepredpisnimi platišči.

tako-le gledam; ali greš štorovje ruvat, ali pa krompir krast — je vse en vrag.

Spet se je zagnil v dim. Kadil je nekakšno najbolj strupeno mahorko, njen dim je bil tako jedek, da so komarji in muhe, ki so se zaleteli v zelenkast oblak mahorkinega dima, omamljene strmo glavi na tla. On pa se je hvalil:

Imeniten tobak! Steklo bi lahko rezal z njim... Čez nekaj časa me je vprašal:

— A kako vi, tovariš, mislite — mi smo zdaj že marsikaj prečitali, pripravili naše možgane k delovanju — ne bi li začeli po malem preizkušati naše sile in sposobnosti za delo? Vi, seveda, ostanite ob strani, a za nas, domačine, bi pa že bil čas. Vsaj za poskušnjo — da vidimo, kaj znamo in kaj bi še morali znati in pa kakšna vprašanja nam bodo stavili: Pomislil sem in rekel:

— Prosim, lahko, samo oprezni morate biti. Vrgel je ogorek proč in se razveselil.

— Sijajno! Vidite, stvar je v tem, da uživamo mi tukaj vsekakor nek ugled: nekateri nas gledajo po strani, drugi od nas nečesa pričakujejo. Veste, tu so ljudje, ki smo jih takorekoč v srce zadeli... Ste opazili nekega starca, ki hodi tukaj mimo vas? Šepav je? To je polustric Ivana Maljiševa, pismotolmač Pjotr Vasiljevič Kuzin. — Ste že slišali o njem? On že nekaj sluti kakor je videti, svojega nečaka je izpraševal o vas in k meni je tudi že večkrat prišel. Se za vse zanima!

*) Mahorka je ruski tobak najnižje vrste, iz sesekljanih žilic tobakovega listja.

(Dalje prihodnjik.)

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

Njegov glas je zvenel zamolklo, kakor pri bolniku in čutil sem, da vro fantu solze v goltanec.

Nenavadno in neprijetno je videti takega velika, da joče ali — razumel sem te solze. Tudi moj oče ni bil prijazen in mojo mater je včasih brez usmiljenja pretepel, a njej, mili starki, sem dolžan zahvalo za to, da sem si zaželel iskati pravico in da sem jo našel.

— Bolelo jo je, vzdihovala in stokala je, — je tiho nadaljeval Avdjej, — a sama me je vedno opominjala: »Nikar se ne jezi nanj, saj on sam je dober, le ljudje so hudobni, težko življenje ima, naše življenje je menda prekleto!« Potem sva se navadno jokala oba. Veste, ona mi še sedaj pripoveduje pravljice, kadar je pri pameti in jo noge nosijo. Pride včasih k meni, sede in začne momljati o Ivančuk-tepčku, o Kristusu, ki je z Nikolajem in Jurjem hodil po zemlji...

Tiho in v zadregi se je zasmel.

— Smešno mi je, seveda, a poslušam vseeno!

Nikdar pozneje ga nisem videl tako dobrega, kakor to srečno uro.

Astahov se je seveda raztogotil, letal okrog oblastev in iskal svoj ovčico in ta hrup je trajal kaka dva tedna, potem pa je hčer zavrgel in preklel in jo je nehal iskati. Pa tudi Avdjeja je nehal preganjati,

ker mu je nekoč na občinskem zborovanju glasno rekel:

— E, Kuzma, pusti me v miru, si slišal! Starec je začel vpiti proti občinarjem:

— Poglejte, vi vsi ste priča, grozi mi! Vprašajte ga, s čem grozi, a?

Zborovalci so molčali, čakali in gledali, kdo bo močnejši.

— Jaz ti samo rečem, Kuzma, — je ponovil Nikin, — da me pusti pri miru!

Ta prizor sem videl: stal je tam, v rasti pol metra višji od starca, zravn, gologlav, privzdignjenih obrvi, z odkritim obrazom, mirn. A mirnost je — sila. Sekira je mirna, a odseka hrast pri korenini.

Vesel sem bil, da je ta dogodek tako hitro minil, — bil je vnapotje, ker je odvajal misli od naših smotrov.

Ko se je Dosjekin vrnil iz zapora, sem imel z njim pomemben razgovor. Prišel je k meni, malo posedel in me je začel izpraševati:

— Je res, kar mi je pravil Vanja, da sta Aleksej in Nikin šla Nastazjo Astahovo odpeljati in vi, da ste to odobraval?

— To se pravi, ne odobravam, a treba je bilo pomagati — sem rekel. — Avdjeju je tudi težko!

Oprezno zvijajoč cigareto je pripomnil:

— Na težkem poslu se sile preizkušajo.

Zavil se je v sivkast dim in je molčal. Čutil sem, da mu nekaj ni prav!

— Se vam mogoče tovariš ne smili?

— Smili. Koristen človek je. Le da je to njegova osebna zadeva in se nas ne tiče. Jaz na to stvar

Grda razvada. Izrazi voditelj, duce, führer, so gesla fašistične oziroma hitlerjanske miselnosti. Pri nas je v pofoljskih časih »Kmetijski list« začel nazirati tedanjega ministra dr. Marušiča »voditelja slovenskega naroda«. Tudi petomajski poslanci so na prvi seji izvolili Jevčiča za svojega »voditelja«. Na to so ga izdali, preden je petelin trikrat zapel. V zadnjem času je pa »Slovenec« začel uporabljati naslov voditelj, vodja, vodnik. Ali ni bolj primerno, ako se človeka označuje po funkciji, ki jo upravlja v javnem življenju, ne pa da se mu pridaje atribut, ki mu ne pripada, ker takih položajev nihče ne more imeti in doseči, ne da bi se iz temelja spremenilo vse kar danes imenujemo ustavno in zakonito. Slovenci smo kljub vsemu vendarle demokratičen narod. Črna in bela

Kako je nastala proslava 1. maja?

Na vsak način hočejo potvrditi zmisel delavskega praznika.

L. 1884. je kongres ameriških strokovnih organizacij dal pobudo, da se s 1. majem 1886 prične akcija za — osemurni delovnik. Delovni čas je bil tedaj neomejeno dolg in izkoriščanje strahovito. Washingtonski kongres l. 1885. je temu sklepu pritril. Akcija za osemurnik pa je izzvala veliko reakcijo med kapitalisti v Ameriki. L. 1888. se je vršil zopet strokovni kongres ameriških organizacij v St. Louisu. — Ta kongres je znova potrdil sklepe prejšnjih dveh kongresov in sklenil, da se naj s še večjo energijo izvede boj za osemurnik.

Delavsko gibanje proti socialnim krivicam v tistih letih je dobilo v vseh državah krepkega razmaha, samo eno je manjkalo: med gibanji v teh državah ni postojala nobena vez.

L. 1889. se je vršil v Parizu mednarodni kongres delavskih organizacij, čigar zaključek je bil — ustanovitev II. internacionale.

Med ostalimi sklepi je kongres sprejel tudi ta-le sklep:

«... na vnaprej določen dan naj se organizira velika mednarodna manifestacija in to tako, da se bo izvršila istočasno v vseh državah in v vseh krajih na svetu.»

Ker so Američani že določili 1. maj kot dan akcije za socialne zahteve, je mednarodni kongres na predlog francoskega delegata Le-
vigne sprejel sklep, da se izvede mednarodna manifestacija 1. maja.

L. 1890. je slavilo delavstvo prvič svoj mednarodni praznik in manifestiralo za svoje zahteve.

Za te svoje zahteve pa ni našlo razumevanja, ampak je našlo nasprotje pri merodajnih činiteljih na najostrejši odpor.

Delavske socialno politične zahteve so proglasili za revolucionarne in njih zagovornike za prevratne elemente.

Tako je bilo vsa leta sem. Prvi maj je bilo nekaj, kar je plašilo in strahilo vso Evropo dolga desetletja.

Zadnje desetletje pa nastopa viden preokret.

Reakcija, ki je v raznih državah odpravila svobodo naroda, je prevzela del delavskega razreda, in nameri, da si na ta način poceni pridobi delavstvo zase, sedaj potvori zmisel praznovanja 1. maja, iz delavskega praznika je postal praznik »nacionalnega življa in manifestacija za zavojevalne cilje«. Časopisje, tudi »jutrovske«, pa piše tako, kot da bi bil 1. maj že od vekomaj nekakšen vsenaroden praznik, ki ga hoče marksistično delavstvo ukrasti zase in izmalčiti po svoje.

Delavstvo gotovo nima nič proti temu, ako se 1. maj proslavi kot državni praznik; narobe, delavstvo je za to. V Avstriji n. pr. je po prevratu celo doseglo, da je bil 1. maj, zakoniti državni praznik. Toda kako malo je bil to »narodni« praznik, je pokazala avstrijska reakcija, ki ga je l. 1934. takoj zopet odpravila.

Prvi maj je imel in bo obdržal svoj pomen kot mednarodni delavski praznik, kot praznik razreda, ki ima v vseh državah enake težnje in cilje. Ta praznik ni naperjen proti obstoju nobene države in nobenega naroda. Narobe more trditi samo tisti, ki smatra, da je država eno s kapitalističnimi izkoriščevalci. Delavstvo je in hoče biti v vseh državah pozitiven faktor in terja samo pravico, da se sme boriti za svoje pravice, zaščito s strani države in svobodo.

Kako zlagane so vse trditve o državi nevarnem gibanju, mednarodno organiziranega delavstva, priča čehoslovaška, kjer to delavstvo, tudi nemško, zahteva in se bori za svojo pravico, obenem pa brani državo, ki mu jamči svobodo in nudi zaščito.

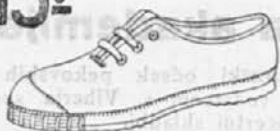
Mednarodnost in protinacionalnost, mednarodnost je sodelovanje malih in velikih narodov, ne nadvlada; mednarodni boj delavstva je naperjen proti ugonabljanju narodov z metodami izkoriščanja in je zato življenjskega pomena, zlasti za ohranitev malih narodov. To priznava danes vsa demokratična javnost v CSR, ki je rekla letos, da hoče manifestirati na delavski praznik z delavstvom, za svobodo in demokracijo in neodvisnost republike, čije opora in branitelj je predvsem delavstvo.

Uresničenje socialne enakopravnosti pa pomeni tudi konec razrednega boja. Marx je rekel: Vsa dosedanja zgodovina človeške družbe je zgodovina razrednih bojov. On in z njim vsi tisti, ki so njegov nauk sprejeli, so zato, da bo bodoča zgodovina človeške družbe v znamenju sožitja ves svet obsegaajoče delovne vzajemnosti, v kateri se bo vršilo delo po principu: vsi za vse.

All si že dobil novega naročnika za „Delavsko Politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

MAJ 1938

15.-

45.300-404

Za lepe dneve najcenejši in najpriljubljenejši platneni čevljički z gumastim podplatom. Vel. 27-34 Din 19.—, štev. 35-42 Din 25.—, moški Din 29.—. Izdelujemo jih v beli, sivi in drap-barvi.

19.-

40891-7063

Otroške sandale iz platna z elastičnim podplatom in sponko preko rista. Od št. 27-30 Din 25.—, št. 31-34 Din 29.—.

19.-

48421-6608

Otroški gumasti čevljički na zaponko, praktični za šolsko deco, ki ima daleč v šolo. Vel. 27-30 Din 25.—, št. 31-34 Din 29.—; ženski Din 35.—.

45.-

3222-48809

Za živahne otroke v šoli in pri igri so najboljši ti polčevlji iz močnega usnja in gumijastim podplatom. Od št. 31-34 Din 49.—, št. 35-38 Din 59.—.

45.-

2961-43864

Dobrim otrokom za spomlad te fine, pregljive sandale z okrasnim sponko preko rista od št. 27-30 Din 49.—, štev. 31-34 Din 59.—, štev. 35-38 Din 69.—.

49.-

2381-13840

Najnoviji vzorec otroških sandal iz belega nubuka. Za lepe dni vašim malim. Od št. 27-30 Din 59.—, št. 31-34 Din 69.—, št. 35-38 Din 79.—.

59.-

2861-63665

Lepi otroški lak-čevljički z okrasnim jezikom preko rista. Št. 27-30 Din 69.—, št. 31-34 Din 79.—, isti iz belega nubuka za isto ceno.

49.-

60695-2193

Elegantne dame ne bodo našle lepšega čevlja od tega za svojo pižamo. Izdelane so iz pisanega platna ter odgovarjajo vsaki pižami.

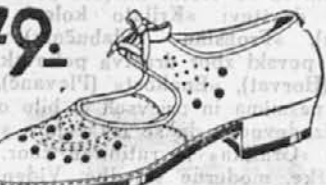
69.-

2065-0686

Damski čevlji izdelani iz grobe drap meliranega platna, okrašeni preko rista z rdečim usnjem.

79.-

0995-46120

Udobnost nad vse! Izkrojeni v ristu in bogato okrašeni čevlji. Veželo se z okusnimi pentljami. Zelo so lahki, zato jih kupite za izprehod.

79.-

3965-16144

Elegantni, lahki in zračni damski sandali. Izdelani iz močnega belega usnja, kombinirani z modrim usnjem preko rista.

89.-

2965-16147

Peli usnjeni čevljički za vsaki povrsnik. Navaden kraj. Mali preluknjani okrasek, polvisoke pete. Zaponka iz jermena z gumbom.

99.-

2295-96131

Modri, vedno moderni čevlji s polvisoko peto. Okusno okrašeni, preluknjani, dajo nogi dovoli zraka.

129.-

1305-94220

Elegantni čevljički iz modrega semiša. Priporočamo jih damam z visokim ristem. Pentlja je okusno okrašena z rdečim usnjem.

79.-

8467-2675

Moške sandale, izdelane iz sivga diftina z usnjem podplatom in usnjeno peto. Zelo udobne in lahke.

99.-

8927-44983

Lahki moški polčevlji izdelani iz rjavvega usnja z usnjem podplatom. Preluknjani okrasek pospešuje zračne noge. Stanejo samo Din 99.—.

99.-

9837-8642

Novi model! Elegantnemu gospodu poleg spomladne obleke ti fini čevlji v drap-riavi kombinaciji.

129.-

3339-14699

Moški polčevlji, šivani na ram, izdelani iz finega nubuka, ki so zelo zračni s perforiranim okrasom in usnjem podplatom.

129.-

9039-24673

Bogato okrašen moški čevlj, izdelani iz sivga semiša ali drap-usnja z usnjem podplatom. Podato se vsaki poletni obleki.

Rata

Delavski pravni svetovalec

Pokojnina rudarjev (Leše)

Vprašanje: Bil sem koncem leta 1937 upokojen po starih pravilih Bratovske skladišnice s 75 odst. pokojnino, ki je bila takrat najvišja mogoča. Po sedanjih pravilih je najvišja pokojnina 80 odst. Ali imam pravico do te pokojnine in kam bi se obrnil?

Odgovor: Napravite prošnjo na glavno Bratovsko skladišnico v Ljubljani. Po našem mnenju Vam bodo morali priznati 80 odst. pokojnino, ako imate toliko let službe, da bi po novih pravilih lahko dosegli to pokojnino.

Plača pri trgovcu

Vprašanje: Delam pri nekem trgovcu in zaslužim na uro po din 2,50. Ali je ta mezda primerna za trgovskega pomočnika? Pri trgovcu sem se tudi zadolžil, ker sem kupil neko peč za večji znesek, dočim bi to peč lahko drugje dobil za polovico tiste cene. Ali lahko to kupčijo razderem?

Odgovor: Din 2,50 na uro znaša minimalna mezda za trgovine, več Vam trgovec po uredbi o minimalnih mezdah ni dolžan plačati. Pogodbo glede nakupa peči pa lahko razderete.

če ste plačali za peč več kot 2 krat dražje, kot bi sicer stala drugje, ker Vas je v tem slučaju prodajalec prikradl za nad polovico

prave vrednosti. V tem slučaju vrnite peč prodajalcu in zahtevajte od njega, da Vam vrne že plačano kupnino.

Zahvala

Za premnoge dokaze sočutja, ki smo jih bili deležni ob priliki izgube našega dobrega moža, očeta, sina, brata itd.

Ivana Dvoršaka

izrekamo vsem zahvalo.

Predvsem se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, godbi Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev, s. Erženu za poslovitni govor, dalje Splošni delavski strokovni zvezi Jugoslavije, Strokovni komisiji in Delavski zbornici v Ljubljani in vsem, ki so dragega pokojnika spremili na zadnji poti.

Maribor, dne 7. maja 1938.

Rodbina Dvoršak.